

„Gaspadoj“ „parėtkininkės“ persirengia graþesniais virđutiniais rúbais, kurie yra lygesni ir nauji (vaþiuodamos á vestuves, moterys, ypaė mergaitės, pasiima po tris, keturias sukneles, kurias kas pusdienis keičia). Tada, atėjus iđ miestelio papastamiesiems, draugams bei draugėms, muzikantams grojant pradėdama, dainuoti, þaisti, đokti. Tuo tarpu jaunavedþiai iđeina á baþnyėiá iđpapinties, jei jos dar nėra atlikę iđ vakaro. Graþes jaunas su keliais „parėtkos“ vyrais tuojau eina á klebonijá uþrađ. Eia jaunas pats uþsimoka uþ đliúbá kunigui, o jo palydovai kartu su juo paėiu pasirađo á knyga po vestuvių aktu. Pasirađiusieji kiekvienas pagal savo iđgales duoda kunigui pinigų. Kitose vietose đie vyrai po to, kai pasirađo, nepriimoka, bet kunigas paprađo jaunikio atlyginti baþnyėios tarnams.

Điuos reikalus sutvarkius, pirđliui darant tvarká, rengiamasi á baþnyėiá. Visiems vyrams, einantiems á baþnyėiá poromis, vainiksegė ant kairiosios krūtiniė pusės prisėga po baltá, đvilinkai perlentá kaspiná arba po „kukardá“, padarytá iđ to paties kaspino. Vėliau ji iđima iđ dėputės, o seniau – iđ išskobto didelio buroko, jaunavedþių đliúbinius vainikėlius. Viená iđ jų vainiksegis prisėga jaunajam kairėn pusėn, o vainiksegė – jaunajai ant virđugalio. Seniau visos „parėtkininkės“ uþsidedavo ant palaidų plaukų rūtų ar levendrų vainikus. Dabar tokius vainikus būna prisisėgusios tik jaunoji su vainiksege.

Jaunája aprengia balta suknele, uþdeda ilgá, iki þemės, baltá đydá ir áduoda rankon gėlių puokđtá. Jaunája aprengti turi vainiksegė, kuriai padeda ir kitos mergelės. „Parėtkininkės“ apsirengia pagal savo skonė, prisilaikydamos mados.

Seniau „parėtkininkės“, eidamos á baþnyėiá, uþsiriđdavo priejuostes. Iđeiginiai sijonai daþniausiai bđdavo ávairiai languoti. Bliuzės bđdavo baltos, priedaky, ant krūtiniės, iđadytos. Ant peėių uþsimesdavo tas paėias đilkinės skaras, kuriom apsirđdusios vaþiuodavo. Á baþnyėiá ir á „gaspadá“ grąpdavo vienplaukės. Kiek vėliau turtingosios đeiminingės per vestuves ir „parėtká“ apeigas uþsimaudavo „ėipkas“, o neturtingosios virđ ausų ir ant galvos, prie kuodo, ásisėgdavo po buketiá, „ėipká sudarydavo paprasta apvaliai sulenkta viela, aplink já apsiúta reta, đydinė juodos spalvos medþiaga taip, kad já būtų galima laisvai uþsimauti ant galvos, iki pat ausų, ir ávairiaspalviai buketiai, roþių þiedų pavidalo, prisiúti iđ virđutinės pusės toj vietoj aplink galvá, kur pritvirtinamas đydas prie vielos.

Apsirengus „parėtkininkėms“, pirđlys, visiems susirinkus, pradėda raginti rengtis á baþnyėiá. Svoėia priveda jaunája prie jaunojo – tai pirmoji „parėtkininkė“ pora. Kitus „parėtkininkus“ suskirsto poromis jaunojo numatytas vyras ir jaunosios paprađyta moteriđka. Đi pora savo nuoþiúra suskirsto poromis visus kitus „parėtkininkus“. Pirmasis skiria tik vyrus, antroji – moteriđkes. Suskirtas poras pirđlys surikiuoja taip, kad pirma visų eitų jaunavedþiai, po jų – vainiksegiai, arėiau jų – jaunieji ir turtingesnieji, kiti – toliau. Dabartiniais laikais vienur poromis paskirsto jaunoji, kitur – pirđlys arba paėios „parėtkininkės“, paimdamos iđ vainiksegės kaspinus ir prisėgdamos kiekviena savo poros vyriđkiui. Minėtuosius kaspiniukus nuperka vainiksegė uþ savo pinigus.

Á baþnyėiá iki pat grotų eina taip, kaip svoėia su pirđliu ar kiti suskirsto, arba miđriai – vienas su vainiksege, antroji – su vainiksegiu. Antruoju atveju jaunavedþiai gali eiti „parėtkos“ priekyje, viduryje arba gale. Pirđlys laikosi arėiau jaunų. Taigi jam iđpuola⁸⁰ eiti pirma eisenos arba paskui. Jaunavedþiai miđriai eilėse eina todėl, kad vengia þiúrovų, kurie, papindami jaunuosius, esá

Vidos ir Vinco Stankūnų þemaitiđkoje sodyboje (Điaulio rajonas). Danutės Mukienės nuotrauka

galá jiems mesti burtus ir tuo padaryti jų gyvenimui blogos átakos. Gal dėl to ir maþieji „parėtkininkai“, būtent, vaikai, taip pat suskirstyti poromis, eina á baþnyėiá kitoj eilėj, greta jaunų, ir baþnyėioj sustoja prie grotų netolimi jų, nes vaikai, sakoma, turá galios priediktosios đvasios ar burtų veikimá.

Jei jaunavedþiai su vainiksegiais eina vidury ar pried eisenos pabaigá, tai, áėjus á baþnyėiá, gretos prasiskiria, duodamos laisvá keliá jaunavedþių ir vainiksegų poroms praeiti á prieká. Netoli grotų, jei jaunoji eina poroje su vainiksegiu, o jaunas – su vainiksege, vainiksegis atsitraukia, uþleisdamas jaunajam savo vietá. Tokiu būdu prie grotų jaunieji atsistoja visos „parėtkos“ priekyje.

Nađlės, iđtekėdamos antrá kartá, nebeturi đliúbinio vainikėlio, kurá yra praradusios per pirmásias jungtuves, ir eina prie altoriaus be jokio vainiko ant galvos ir juodais rúbais. Vainiko vietoj turtingosios nađlės á plaukus deđinėje galvos pusėje arba uþ kuodo, aplink galvá prisisėga gėlių – pavienių gėlių ar puokđtelių.

Jungtvių apeigos baþnyėioje yra iđkilmingos ir paprastos.

Iđkilmingosios jungtuvės atliekamos per miđias. Uþgrotky⁸¹ padėdamas staltiese apdengtas, aplinkui vainikais papuođtas staliukas, ant jo – dvi palmės, buketiai, tarp jų –lėkđtė jaunų vainikams sudėti đliúbo metu. Prie visų altorių uþdegamos þvakės. Muzikantai, uþlipę ant viđkų, groja. Seniau uþ iđkilmingų jungtvių apeigas mokėdavo turtingieji ne daugiau, kaip 5 rublius rusų prieđkariniais pinigais ir 1 rublį baþnyėios rúbų skalbėjai uþ stalelio papuođimá.

Paprastosios jungtuvės skiriasi tuo, kad nėra đv. Miđių, staliuko, þvakės dega prie didþiojo altoriaus ir muzikantai baþnyėioj negroja, bet pasilieka lauke ar „gaspadoje“.

Jungtvių apeigos, atliekamos baþnyėioje. Jos visur ir visada tokios pat ir apie jas kiekvienas gerai pino. Vienas kuris nors iđ jaunų, pried duodant đliúbá, stengiasi, kitiems nematant, atsargiai priklaupiti ant antrojo rúbų krađto; jei tai pasiseka padaryti, gali tikėtis kad susituokės gerai sugyvensi. Vestuvių dalyviai ir kiti á baþnyėiá susirinkę pađaliniai þmonės þiuri, kaip þvakės dega: jei

(Nukelta á 22 p.)

Vidos ir Vinco Stankūnų šeimaitėkoje sodyboje (Dialiuš rajonas). Danutės Mukienės nuotrauka

(Atkelta iš 21 p.)

šviesiai – jaunieji laimingai ir ilgai gyvens, jei tamsiai – gyvens blogai ir trumpą amžių turės, jei mirksi – sirguliuos arba nesugyvens, katro pusėj švakės šviesiau dega, to bus viršus gyvenime ir tasai ilgiau gyvens; jei švakės ramiai dega – gražiai sugyvens. Katro pusėj švakė bedegdama užgęsta, tasai greitai mirs ir pirma antrojo. Jei pirmiau padėtoji vesti mergina visą „parėtkininkų“ ir paties jaunojo akivaizdą vėpiuojant šilumą ar einant „parėtkai“ šilumą ant kelio pameta baltą skarelę ar nosinę, šenklas, kad susijungtų jaunavedžiai visą gyvenimą nesugyvens.

Del jaunųjų tolimesnio gyvenimo laimės štai kas dar kalbama.

Senosios moterys jaunajai patardavo šikyti šilumą apatinėje rūbo kišenėje Dievo Kūno šventėje šventintose rūbų, joms nepasidėti net atsiguliant ir laikyti prie savęs visą vestuvio laiką, kad joms būrovai „nepadyvytų“, nepajuoktų. Norint nuo to paties apsisaugoti jaunajai, nuvėpiavus šilumą, prieš išlipant iš vėpimo ir kitiems nematant, reikia perpegnoti šenklą (geriausiai tai atlieka jaunoji, ranką paslėpusi po skara). Be to seniesnieji tvirtai tikėdavo, kad jauniems ne tik vestuviniškai, bet ir šilumą būrovai mesdavo šviesius burtus, todėl iki šilumos pabaigos arba ir iki pasibaigiant vestuvėms jaunoji dažniausiai būdavo apsikaitusi šviesiais šventenybėmis.

Būrovioje pasibaigus apeigoms visi grąpta šilumą „gaspadą“ visada

tokia tvarka: piršlys eina visą priekyje, po jo poromis – jaunavedžiai ir kiti. Išėjusiuosius iš būrovios pasitinka muzikantai ir užgroja maršą. „Gaspadoj“ vainiksegė pasibūviuoja su jaunąja, o jaunasis – su vainiksegiu. Seniau grąpsiuosius jaunavedžiams „gaspadoj“ vainiksegiai nuimdavo šventuosius vainikus ir joms vieton prisegdavo tokius pat nešventintus, kuriuos nusisegdavo tik po visą vestuvio apeigą. Kad vainikais ilgiau išbūtų nenuvytę, juos apipurkė degline. Šventintuosius būrovioje vainikus susituokusieji labai gerbdavo ir laikydavo dėputėse iki mirties. Dabar joms tiek nebe gerbia – juos būna prisisegę visą „parėtkos“ dieną, kiti net ir iki vestuvio pabaigos.

Kartais jaunieji, atvėpiuodami šilumą, pasiima užkandžių, kuriuos grąptų iš būrovios, prieš išvėpiuodami namo, „gaspadoj“ suvalgo. „Gaspadoje“ nebepersirengia kitais rūbais, kartais ten kiek paūoka, bet šilumą nebeturi laiko nubėgti – rūpi neatsilikti nuo kitų, kad nereiktų grąpti be kompanijos. Šėdant šilumą, pasigirsta šurmuly: muzikantai groja, „parėtkininkai“ šėda, kai kur išlydėdami „parėtkininkus“, varpininkai net ir varpais skambina.

Iš miestelio „parėtkininkai“ grąpta tokia pat tvarka, kaip ir iš namo išvėpiuojant. Tik jaunavedžiai dabar vėpiuoja abu kartu, viename vėpime. Muzikantai, gaspadoj kiek ilgiau užsibūna ir groja kol „parėtkininkai“ išvėpiuoja iki priemiesėio. Po to ir jie prisiveja grąptanėiusius ir, vėpiuodami jiems iš paskos, sustodami beveik ant kiekvieno kalnelio, groja. Netoli namo jie šėtė viso priekyje, nes nori su muzika priimti visus šilumą grąptanėius „parėtkininkus“, taip, kaip priėmė juos miestely, atvykus šilumą „gaspadą“, t. y. sugroti maršą.

Parvėpiavus namo, piršliui kaip ir nebelieka ką veikti, nes svarbiausia joms pareiga yra vestuvio metu rūpintis daugiausia paėiomis jungtuvio apeigomis. Grąpsiuosius pasitikti išėina namuose likę tėvai, maršalka ir kai kurie namiškiečiai. Tėvai, o jei jie yra mirę, tai vyresnė sesuo ar brolis, patiesia ant šėmės kilimą, ant joms pastato apdengtą staliuką, ant kurio būna krypuokas, duonos lėkštė ir vyno butelis. Prie to staliuko priimi parvykę susituokę jaunavedžiai. Jie priklaupę paragauja duonos su druska ir išgeria po stiklėlį vyno ar degtinės. Seniau vietoje vyno ar degtinės duodavo išgerti po klukšną vandens jaunavedžiams. Po to jaunavedžiai pabuėiuodavo krypių, tėvams rankas, o jaunasis kai kuriose apylinkėse motinai net pinigų duodavo. Daugelyje vietų dabartinais laikais nebestatomas staliukas, išėjęs vienas kuris nors iš tėvų paduoda stovintiems jaunavedžiams ant lėkštės padėtos duonos su druska ir pusę stikluo vyno. Jaunavedžiai savo ruožtu pasveikina sutikusį pabuėiuodami jam ranką.

Po sutikimo eia pat maršalka pasako trumpą prakalbą, bet dažniausiai joms savo šėdą pasako pirm visą ko. Tik tada visi parėtkininkai šėina šilumą vidų paskui jaunuosius. Tuoj duodami „parėtkos pyragai“, t. y. ant stalo padedami „parėtkininkai“ iš namo atsivepti valgiai. Kadangi tuo metu troboj yra ir pašalinio asmens, atėjusio paėiopoti, pavyzdžiui, kaimynų bernų, pusbernių, mergių, tai maršalka, sukinėdamasis ir dairydams tarp „parėtkininkų“, juos perspėdamas šėtaip dainuoja:

Kas vestuvio rūbų neturės.

Tas toj svodboj nesėdės –

Mes šilumą visi mušim, pešim,

Nupempiję laukan mesim.

O mes gersim valgysim,

O pavalgę laigysim.

Grąpus iš bažnyčios, namiškės baigia vainikais papuošti stalus ir paruošti valgius. Prie staltiesės pakraščiu aplink visą stalą prisuivinėja rūtų puokštelės (atstumas tarp jų – ne didesnis kaip sprindis), rūtomis apvainikuoja babbas, rūtų vainikėlius užmauna ant butelių kaklų ir stikluku kotų; rūtų šakelėmis uždėda ant sviestinėse sudėto svesto. Pinoma, taip vainikuoja vasaros, rudens ir žiemos metu, kai daugiausia rūtų.

Kiekvienas „parėtkininkas“ atsisėda ten, kur yra padėti jo namiškės atsinešti valgiai. Stalo gale, jaunosios dešinėje, atsisėda jaunasis, šalia jaunosios – vainiksegė, o greta jaunojo – vainiksegis. Arčiau jaunojo šitaiso garbingiausias svečias, toliau – likusieji. Visai prie stalo nesėda jaunosios tėvai ir maržalka, o dabartiniiais laikais – jo pareigas atliekantis pirėlys. Jie daug nevalgo, o tik kitus ragina valgyti, užveda kalbas, juokauja, stengiasi kiek galėdami svečiams patarnauti.

Ant „parėtkos“ stalo būna prikrauta visokių valgių: tortų, babbų, saldųjų pyragėlių, keptų parėdiukų, būsų, gaidžių, kumpių, varškės, sūrų, sviesto, lėdrynai degtinės, alaus, vyno, konjako ir kitokių vaišių. Susėdę už stalo jaunavedžiai turi visiems matant pasibuėiuoti. Jei nepasibuėiuoja, pirėlys su kitais „parėtkininkais“ šaukia: „Deginė karti, degtinė karti – negalima gerti!“ Pasibuėiavus visi kiti išgeria ir skaninasi – degtinė jau esanti saldi. Valgydami visi atsistoja ir pakaitomis su muzikantais jauniesiems užtraukia ilgiausią metą (vienas dainuoja vieną punktą, antri – kitą), dainuoja taip, kad net troba plyšta nuo skambesio. Po to vėl visi toliau valgo – vieni kitus vaišina savais valgiais, o ypač gerimais; taip kad stikluokai vienas po kito eina aplink stalą. Jei pasitaiko gerų dainininkų, valgant padainuojama gana daug įvairių vestuvinė dainų. Tarp kitų dainuoja ir šia:

Margi dvarai, margi dvarai,
Deimanto langeliai.
Augo sode žali lapai,
Raudonos uogelės.
Ten vaikėdžio uliavojo
Snatlyvos panelės
Po rūtelių darželių,
Po žalių sodelių.

– Labas rytas, paniulaite!
Aš pirmasis pas tave.
Jei už manęs netekėsi,
Geresnio negausi.

Pavasaris. Danutės Mukienės nuotrauka

Labas rytas, paniulaite!
Dėl ko nieko nesakai?
Dievas davė turtelį –
Gali būti mano.

– Valia būti, valia eiti,
Kad motužė leistų.
Motužėlės pažadėta,
Esu kaip parduota.

– Oi, sakale, sakalėli,
Tu aukštai lakioji,
Bene mano panelės
Naujienas nežioji?

– Aš išgirdau naujienėlę,
Nelabai patiežnė:
Sakė, tamstos panelė
Ant žiūbo vapiuojant.

– Tevapiuoja, telekie,
Tegu Dievas paded,
Sukinkykit bėrus žirgus,
Ir aš pats vapiuosiu.

Kad išėdau š kariatą,
Karieta lingavo,
Kad vapiavau per vejelę,
Vejelė žaliavo.
Kad antmynė akmenėlę,
Kibirkštys lakiojo.
Ir išvydau bažnytėlę,
Mūro mūravotė.
Tebėr mano panelė
Nesuvinėjavota.

Ein panelė per bažnyčią,
Ponus sveikindama,

Ir jau mano žirdis plyšta,
Ant jos veizėdama.
Žirdis plyšta, rankas gniaučiau,
Negaliu veizėti.

Ein panelė per bažnyčią,
Keliu priklaupdama,
Šilką kuską, aukso žiedų,
Levendrų vainikų.

– Eik, panele, eik, jaunoji!
O kas perkalbėjo:
Ar pirėlieliai, ar vėdlieliai,
Ar sveti šakelė?

– Nei pirėlieliai, nei vėdlieliai,
Nei sveti šakelė –
Man patiko jauns bernelis
Ir škaistus veidelis.

Seniau „parėtkos“ pyragai būdavo kito- niški – ant „parėtkos“ stalo sudėdavo są- malinius grikinė ar kvietinė miltų pyragus, kepsnius (pvz., keptas būsas, gaidžius, par- diukus ir kt.), keptus kumpius, sūrą, sviestą. Kiekvienas š vestuves atsiveždavo ke- turkampius, gerėsius didumo butelius deg- tinės. Lėkšė, peilių, šakelių nebūdavo. Valgydavo kiekviena šeima iš vieno jai pa- dėto dubens, kuriame tilpdavo visi atsivep- tieji valgiai. Kiekvienam šeimos žmogui maržalka, atplovęs mėsos gabalą, dėdavo š mažus molinius dubenėlius. Jis būdavo per- pečius persirišęs jaunosios duotą rank- ūlostą, š kurį nusiūlostydavo nuo pirėtų var- vanėlius taukus, nes viena ranka jis prilai- ky-

(Nukelta š 24 p.)

(Atkelta iš 23 p.)

davo mėsa, o antrąją ją pjaustydavo. Be to, jis ragindavo visus valgyti ir gerti. Per „parėtkos pyragus“ jam nepakakdavo nė dviejų rankūluosėlių. Visi valgydavo mėsa (iš dubenėlių imdavo ją pirštais), gerdavo degtinę ir plempdavo alė. Pietūs užtrukdavo apie 3 valandas. Vyrai gerdavo, dainuodavo, būčiuodavosi, su žmonomis gluosniuodavosi kol pasigerdavo.

Per pietus griepikas smuiku ėirėkindavo, taėiau nebūdavo girdėti, kad kas nors per vestuves susibartė ar susimuėtė. Po pietė kiekviena ėeima, surinkusi savo valgių likuėius, juos ė ryėulėlius susiriėdavo.

Po „parėtkos pyragė“ specialiai ė vestuves pakviestas juokdarys, dāpniausiai ciniėko pobūdpio, juokais pradėdavo linksminti susirinkusiuosius. Tas juokdarys galėdavo kalbėti visa, kas jam „ant lieėuvio galo atėdavo“, ko kita proga jis nesakydavo. Pavyzdėpui, visė pajuokiamai merginai jis pasakydavo: „ėe, tau, pana, vainikā! Tavo rėtas kalė apterėė“. Davatkas taip pajuokdavo: „Kad davatkā vinėėavojo, katinas lojo, ėuo gėdojo“, arba: „Kad davatkā vinėėavojo, viso miesto ėunys lojo“. Pajuokdamas tingines merginas, kurioms nesvarbu kraiti kloti, kitė padedamas ėitai updainuoja:

Skuode kuode kuodelis,
O Kaune ratelis,

Mintaujoj nytelės,
Grednuos ėautuvėlis.

Dveji treji meteliai,
Kai drobėlė audėpui.
Tarp nytelio, riestuvėlio
Āpuolėliai dygo,
Tarp skietelio, pakojėlio
Dobilėliai pėlė.

– Praėom, praėom, jauns berneli,
Āpuolėliė kirsti!
Atsiveski juodbėrėla
Dobilams nuėsti!
Pati pana drajetuota,
Skrynia kaip iėėluota.

– Ar to vaikio ėia neliko,
Kur kitoms skirai beliko, –
Eisiu ir up pliko.

– Oi, tu, sese, kuo tu dėses,
Kad marėkinio neturėsi?
O kā tu darysi?

– Tylėk, durne, kā tu kalbi,
Kad tu neiėmanai!
Turiu tris kvartukus.
O ko tu benori?
Āė iė vieno kvartukėlio
Marėkinius pasiėsiu,
Iė antrojo kvartukėlio
Vyrui kelnes pataisyti,

O iė treėiojo kvartukėlio
Āė pati dėvesiu.

– Oi, tu, sese, kuo tu dėses,
Kad patalė neturėsi?...
O kur tu gulėsi?

– Tylėk, durne, kā tu kalbi,
Kad tu neiėmanai!
Turiu tris maiėelius.
O ko tu benori?
Vienu maiėu apsiklosiu,
Antrā pasiklosiu,
O tretājā maiėelā
Po galvelės padėsiu.

– Oi, tu, sese, kuo tu dėses.
Kad uptrino neturėsi? –
Juodo neiėsrėbsi.

– Tylėk, durne, kā tu kalbi, Kad tu neiėmanai!
Barkėėius rausiu, lėgerkas smauksiu,
Geguėpė puodā priraugsiu,
Kol bulviė prilauksiu,
Tuokart bėsiu ponia.

Juokdariui visus, prijukinus tiek, kad jau daugiau nebereikia, prasideda ėaidimai, ėokiai, o juos pertraukia dainos. Senesniais laikais jaunoji iki jungtuvio (per pintuves) dar ėiek tiek ėokdavo, bet po jungtuvio dau-

Vidos ir Vinco Stankūno ėemaltėkoje sodyboje (ėiaulio rajonas).
Danutės Mukienės nuotrauka

guma jaunamarėiø visai nebeðokdavo. Susitikusios kaimynės, senesniosios viena kitos klausinėdavo: „Na, jaunoji ar ðoko per vestuves? Ar linksma buvo?“ – ir baigdavo pasikalbėjimą priepodpiu: „Kuri iðtekėdama ðoka, ta verkdama gyvena, kuri verkdama iðteka, ta dainuodama gyvena“.

Pats mėgiamiausias ðokis būdavo „pirðlys“. Tuo ðoku pradėdavo visus kitus ðokius ðokti ir ðokdavo vestuvėse, kiekvienai progai pasitaikius, vyrai ir moterys kartu. Moterys vestuvėse daugiau ðoko þaidimus. Nuo degtinės ir alaus apkauðė vyrai dainuodavo talaluðkas, loðdavo kortomis. Moteriðkos nenustigdavo vietoj ir daþnai þaisdavo vienos, be vyrø. Senoviniai ðokiai dabartinėse vestuvėse vadinami ne ðokiais, o þaidimais. Dabartiniais laikais juos þaidþia ir vyrai, ir moterys. Vaikai turi savo atskirus þaidimus. Senesniaisø laikais vestuvėse vienus ðokius ðokdavo tik vyrai, kitus – tik moterys arba tik vaikai, būdavo, kuriuos ðokdavo vyrai ir moterys kartu.

Vieni vyrai ðokdavo „biekà“, „kazokà“, „prisiaduðkà“. Moterys – „mieþelà“, „lenciugėlà“, „blezdingėlà“, „kepurinskà“, „aguonėlà“, „þyds degė degutà“, „skruzdėlà“, „kadagà“. Bendri vyrø ir moterø ðokiai buvo „avietėlė“, „paduðeėkas“, „vilko uodega“, „þilvitis“, „trinken“, „ko tu tici gailti“, ðoka bajoras su muþike“.

Tikrojo ðokiø (ne þaidimø), ðokdamø per vestuves, nebuvo daug. Ið jà populiariausi buvo ðie: „Jankelis“, „suktinis“, „valsas“, „polka“, „kadrilius“.

Taigi „parėtkininkai“, juokdario prilinkminti, pradėda ðokti, pirmiausia – „pirðlã“.

Vienas, uþpirkæs muzikantus, pasitraukæs à aslos vidurà kėdė, atsisėda ant jos. Vienas ið pasieniais sustojusio „parėtkininkø“ iðeina poros sėdinėjam „pripirðti“. Ant kėdės sėdintysis turi parodydamas visà savo sàmojã, juokingais þodþiais ir àvairiais gestais (nususukæs kiton pusėn) „iðbrokyti“ perðamajã, o jei jã priima, rankomis suploti. Taip pat sau porà – vyrà ir moteriðkà – pasirenka ir tas, kuris pirmajam porà padėjo iðsirinkti. Pripirðus jis atsikelia nuo kėdės ir praðo visus eiti ðokti, sakydamas: „Visi à vestuves, à vestuves!“. Kėdė paðaliniam patraukus à kampà ir „supirðtiesiems“ pradėjus ðokti, visi norintieji susiranda sau porà ir ðoka. Kiek paðokus à tà paėià kėdėn sėdasi anksėiau „pripirðtoji“ ir renkasi ið pirmiau kėdėj sėdėjusiojo atvedamø „perðamøjø“ sau naujã porà. Ðokis tæsiasi tol, kol visiems „pripirðamos“ poros. Jei vestuvininkø daug, tai padedamos dvi kė-

Vidos ir Vinco Stankunø þemaitiðkoje sodyboje (Þiauliø rajonas). Danutės Mukienės nuotrauka

dės ir vienu metu pradėda ðokti dvi pirmosios poros. Dabar atsisėdusieji à kėdė stengiasi greičiau iðsirinkti ðokėjã, kad ðokis per ilgai neuþsitastø. Daþniausiai, pradėdant ðokius, „pirðlã“ uþperka pirðlys.

Po „pirðlio“ ðoka kità þaidimã., pvz., „paduðeėkà“. Jis ðokamas taip:

Sustojã visi kambary ratu. Vidurin æeina du vyrai ar dvi moterys. Åėjusieji à ratà, jei jie yra vyrai, iðsirenkasi sau à poras po moterã, o jei moterys, tai vyrus. Po to visi sustojã dainuoja:

Paduszezcka, paduszezcka,
Paduszezcka milà!
Kogo lubisz, kogo lubisz,
Tego i calujesz.

Baigus dainuoti, muzikantai uþgriėpia ir rato vidury esanėios dvi poros pradėda ðokti. Po to à ratà iðeina tie, kurie skyrėsi sau porà. Priskirtieji pasilieka ir iðsirenka sau porà. Tada visi dalyviai dainuoja:

Uþ taðkelio, uþ miðkelio
Marga karėiamėlė.
Ðok mergelės vainikuotos,
Vainikai þaliavo;
Ðok berneliai pentinuoti,
Pentinai ðvytravo.

Muzikantams uþgriėpus ir kurã laikà paðokus, vėl viskas kartojasi ið pradþiø. Ðokant dainuojami trys kiti dainos posmai:

– Oi, berneli, oi, jaunasis,
Kodėl nemylėjai?
Ar ne puikiã, ar ne graþiã
Mergelã turėjai?

– Kad ir puikiã, kad ir graþiã
Mergelã turėjau –
Kad nebuvo po ðirdelės,
Todėl nemylėjau.

Þyd rùtelės, þyd ropelės
Þyd ir lelįjelės,
Þyd ir mano jaunos dienos,
Kaip darþe rùtelės.

Ðok batuoti, pentinuoti,
Ðoka ir vyþinuoti.
Plėðkit plėðas, vyþkit vyþas!
Visi drauge ðoksim.

Po to ðoka valsã ar kurã nors kitã ðokã. Nusibodus suaugusiesiems ðokti, kas nors juokø dël juokø uþperka vaikams „þvirblã“. „Þvirblã“ ne visi vaikai nori ðokti. Daugelis jø, vengdami ðio ðokio, slepiasi kambarinai (Nukelta à 26 p.)

Vidos ir Vinco Stankūno pemaitykoje sodyboje (Diaulio rajonas). Danutės Mukienės nuotrauka

(Atkelta iš 25 p.)

puose, bet kiti jø draugai juos sugaudo ir jie turi ðokti. Ið piemenø ampiaus iðėjusieji laiko sau negarbe ðokti „pvirbli“.

Sustojæ á virtinæ, susikibæ po du vieni kitiems á plaukus („eiupras“), vaikakai sutartinai stengiasi vieni kitiems lenkti þemyn galvas ir laibai cypiti, panaðiai, kaip kad þvirbliai ëirðkia. Taip jiems darant, griepikai stengias prisitaikydami prie vaikø cypimo griepiti. Paskui, susikibæ poromis, visi ima suktis. Tai kartojama daug kartø.

Vainiksegë, kaip priedð iðvaþiuodama á baþnyçiä, taip ir dabar, kitoms mergaitëms pritariant, uþdainuoja ðitokiä dainä:

Ðaulys spyrë á kilpelæ –
Vainikëlis lëkë á upelæ.

Bëg upelë vingurdama,
Neð vainikà linguodama.

Ir nuneðë nulingavo
Pas brolelio margà dvarà.

Ir iðëjo brotirëlis
Ir paþino vainikëlä.

– Tas yr sesës vainikëlis,
Ant galvelës neðiotasis.

Oi, vainike, vainikëli,
Ko taip veikiai supelëjai?

Dël to veikiai supelëjo,
Kad su naðliu suderëjo.

Nesësk, naðly, prie ðalelës:
Nesegsiu tau vainikëlio.

Bevelyëiau nusegusi,
Á upelæ ámetusi,
Nekaip naðliui prisegusi.

Jaunuomenei dar padainavus dainø, visi „parëtkininkai“ susodinami paprasta vestuvio tvarka prie vakarietëi patiekto stalo. Jo gale atsisëda jaunieji, ið ðalio – vainiksegiai, po jø – vëdliai ir kiti. Valgiais, be minëtøjø „parëtkos pyragø“, rūpinasi jaunosios tøvai (jie juos ir finansuoja). „Parëtkos pyragai“, kai kuriø vadinami vestuvio pyragais. Jie nuo kitø vaiðiø skiriasi tuo, kad neduodama kepsniø, o tik á gabalus supiaustyta mësä, prariektos, babkos ir pyragai. Ðios vaiðës kartais esti blogesnës kokybës, ant babkø tortø nebūna kartais uþraðyto þodþio – „Laimingø vestuvio“, „Linksmø vestuvio“ ir t. t. Per vakarienæ visø rüðiø gërimai at stalo – taip pat tøvø pirkti. Jø duoda iki valiai.

Vakarienës metu gerdami ðitaip dainuoja:

Vorielkële, tu, pilkoji,
Per tris trūbas varytoji,
Tu surdotø iðvilktoja
Kiðeniø pakratytoja.

Kada pilvå gumbai varsto,
.....
Iðgydyk tu mus diandienä,
Nelik serganëio në vieno!

O kai pradëjo gydyti,
Nuo galvos plaukus varyti, –
Kurie liko ant pakauðio
Ir tie patys pasiðiaudë.

Muzikantai kartu su kitais vestuvininkais nevalgo. Jie sėda prie stalo kai kiti vestuvių dalyviai nuo stalo pakyla. Vestuvininkams valgant jie turi griepti.

Dišos dienos valgiai nėra sudėtingesni už aukščiau suminėtus. Valgiai ir stalą patiekiami kas 3 valandas.

Suradusios progą, moteriškos vienos dėka „blezdingėla“.

Tasai įaidimas yra toks:

Dešios moterys sustoja po porą. Kiekviena iš jų rankose turi aštriai pisiau perlenktą škepetaitę. Moterys paima už vieną škepetaitės kraštą ir dainuoja:

Blezdingėle, tu lakioji
Paplastais, paplastais.
Bėg berneliai prie mergelių
Paslaptais, paslaptais.

Kiekviena pora po vieną kartą padainuoja šią posmelį. Tada pradeda griepti muzikantai. Visos trys poros dėka, landydamos pro grandinės tarpus.

Po to jos įaidžia „aguonėlę“. Būrys moteriškų (o dabar ir vyrų) sustojusios dainuoja:

Ar tu, karolėli,
Margasis paukštelėli.
Ar tu girdėjai,
Kaip aguonos sėja,
Aguonėles sėja? –
Dišai ir titaip
Aguonėles sėja.

Paskutines dvi eilutes dainuodamos dėkėjos rodo rankomis, kaip aguonėles sėja.

Kiekvieną posmą pabaigusios dainuoti ir muzikantams pradėjus griepti, moterys dėka susikibusios po dvi.

Ar tu, karolėli,
Margasis paukštelėli,
Ar tu girdėjai,
Kaip aguonos dygsta,
Aguonėlės dygsta? –
Dišai ir titaip
Aguonėlės dygsta.

Kiekvieną tolesnį posmą baigdamos įaidžia „dišai ir titaip“, dėkanėšios rodo kartu, paėšios sklaidydamos rankas, sudėdamos delnus ir vidų, ir dalis, įemyn, aukštytyn, taip, kaip aguonėlės auga, įydi, kaip jas laisto, ravi, rauna, malga, valgo.

Kitas moteriškų mėgiamas dėkis buvo ir

tebėra „kepurinkis“.

Dišis dėkis atliekamas be dainų. Dešios moterys, apsimovusios vyrų kepurėmis, sustoja ir tris gretas. Visos kartu gretose, nusimdamos (pakeldamos) kepurės, viena kitai nusilenkia. Paskui antroji greta tokiu pat būdu sveikinasi su pirmąja, esančia greta, ir, aplink apsisukusi, – su trečiąja. Po to dėka viena su kita susipindamos. Sveikinantis moteriškoms, muzikantai lengvai griežia, dėkant – smarkiai.

„Avietėlę“ dėkdami visi sustoja ir ratą, kartais susikimba rankomis ir dainuoja:

Tupėdama ant dėkelės,
Kukavo, kukavo,
Mūsų vargus, savo vargus
Rokavo, rokavo.

Avietėlė dalia kelio
Bydėjo, įydėjo.
Gegužėlė medžio dėkoj
Tupėjo, tupėjo.

Baigus dainuoti muzikantai užgriežia. Dėkių vedėjas, greitai pagriebęs panelę, išeina dėkti. Jis kojomis trypia, lenda pro kitas poras, kurios pakelia rankas. Kitos dėkėjų poros seka paskui vedėją. Taip supinamas lyg ir koks „lenciūgas“.

Dar dėka „kadrilių“, „polką“. Vyrų vieni – „bišką“. Nusibodus dėkti ir dėkėjams pavargus, užleidžiama vieta vaikams – jie pradeda dėkti „šilvitą“. Ši dėka užperka kuris nors iš vyresniųjų.

„Šilvitą“ dėkamas taip:

Visiems vaikams sustojus ir ratą, kiti du eina ir rato vidurį. Stovėdami visi sutartinai dainuoja:

Pasėjau linelius,
Geltonus grūdėlius.
Šilviti, tūta,
Šilvitėli, tūta!

Vidury esantys du vaikai susikabina rankomis (vienas dešine, antras kaire) ir trypdami bėga aplink ratą stovinėjus dėkėjus ir dainuoja:

Oi, šilviti, tūta, tūta,
Šilvitėli, tūta!

Bėgantysis aplink paleidžia savo draugą, bėgantį arčiau centro. Paleistas atsisoja ir grandiną. Likusysis tuoj pagriebia kitą dėkėją iš grandinės ir vėl, dainuodami tą

patį, ką ir pirmiau, bėga ratu, kol, kiek sudainavus, arčiau vidurio stovintysis paleidžiamas, ir t. t.

Senesnieji vyrai kortomis lošia „kiksą“, „vepimą“, „įydą“, „melagą“, „netiką“, „kiaulę“, „dėšką“, „pusdėšką“, „tūkstantą“ ir kt. Jaunuomenė dainuoja tokias dainas:

Apvynėli įaliasai,
Puronėli graūšai,
Tave sode sodino,
Mane sodoj augino,
Tave tvoroms aptverė,
Mane kalboms apkėlė.

Apvynėli įaliasai,
Puronėli graūšai,
Tau spurganos ant varpsties,
Man vainikas ant galvos,
Tave aluty padarė,
Mane ant dėliūbo apdarė.

Išgers mieles ir karėias,
Išves mane ir marėias.
Tave pylė ir uzboną,
Mane vepė ir tą sodą.
Tau putelės nutiškio,
Man veidelis išbyškio.

***

– Rūtėli įaliasai,
Ko taip nuvytai?
Dar nematei nei dalnelės,
Nei išaurės vėjelio.
Kad tu pamatysi,
Kaip tu bepavyši?

Paūšals tavo įali lapai,
Geltoni įiedeliai. –
– Mergele, jaunoji
Ko liūdna vaikšėioji?
Dar nematei to pulkelio,
Nei jauno bernelio.

Kai tu pamatysi,
Kaip tu benuliūsi?
Išvėd tave tas pulkelis
Ir sveičia dėalelę.
Svetimoj dėalelėj
Svetimi įmonelės –
Neatiksi ten kalbėti,
Nei darbelio dirbti.

– Turiu sidabrėlio –
Dirbdinsiu tittelą,

(Nukelta ir 28 p.)

Vidos ir Vinco Stankūna ūmaitiūkoje sodyboje (Dialiuo rajonas). Danutės Mukienės nuotrauka

(Atkelta iš 27 p.)

Kad pareičiau, kad sugrąpėčiau
Pas savo motuđā.
– Mergele, jaunoji,
Nepūstyk skarbelio –
Nepareisi, nebsugrāđi
Pas savo motuđā.

Kad ir bepareisi,
Bet ilgai nebūsi –
Uđ stalelio pasėdėsi,
Vieđnele vieđėsi.

Po visų pasilinksminimų, iki antrąjį gaidžių, ginėjamosi dėl jaunųjų sugultuvio apeigų. Pirmniausiai tam pasipriešina marđalka, nes nuo seno ūmaitiuose yra tradicija, kad jaunieji jaunosios pusėj pirmā vakarā po ūliūbo nedaro sugultuvio apeigų, o jei daro, tai labai retai. Jaunojo motina reikalaudama āsako marđalkai, vykstanėiam ā parėtkā: „Piūrėk man, nesuguldyk jaunųj! Parvep̄k man marėiā su vainiku!“. Kaimynai irgi ādomaujāsi, ar jaunājā su vainiku, ar be vainiko parvėduoja. Tai gi, ne tik marđalka grieptai up̄kerta sakydamas: „Ađ turiu parvepti martelā su vainiku motinai pasidp̄iaugti“, bet ir pirđlys labai spiriasi ir nenori jaunųj sugultuvio iš vakaro, nes, po sugultuvio rytmetį pirđlys turi būti kariamas, dėl to jam paėiam nesmagu grāpti su jaunavedp̄iais pakartam. Pirđlio ko-

rimas priėđ sugultuves yra neteisėtas ir bereikđmis. Antra, kariant pirđliui reikia išsipirkti – t. y. jam tas kainuoja.

Lauktuvininkai turi kuo pasidp̄iaugti, pamatā jaunājā su ūliūbinu vainiku ant galvos ir vestuviū rūbais apsirėd̄p̄iusiā.

Kadangi jaunosios pusėj sugultuvės nedaromos, tai jaunasis atsigula su vainiksegiu, o jaunoji – su vainiksege.

Po antrųjį gaidžių artimesnieji išvyksta namo, o rytmetį vėl susirenka. Iš toliau atvykā vestuvinininkai nakvoja pas jaunosios tėvus. Tuo ir baigiasi „parėtkos“ arba pirmoji vestuviū diena.

ANTROJI VESTUVIŪ DIENA

Rytmetį, apie 8–9 valandā sukyla vestuvinininkai. Muzikantai stengiasi pabusti anksėiau up̄ visus, nes nori kiekvienā tebemiegantā pabudinti. Up̄ tai jie gauna iš jaunosios pirđtines, o iš kitų vestuvinininkų – pinigų. Tuo tarpu grāpta (pėsti ar vaþiuoti) naktį po savo namus pailsėti išsiskirstā vestuvinininkai. Kiekvienā iš jū ateinant, išėjā ā „gonkas“ ar net ā kiemā marđu pasitinka muzikantai. Jei muzikantai nespėja pirma kitū atsikelti, arba, jei vienus prikeliant, kiti patys, be muzikantū, atsikelia, tai pastarusius muzikantai su muzika pasitinka pirmā kartā āinant tā rytmetā ā trobos vidū.

Đā rytā atvyksta ir tokie vestuvinininkū, kurie „parėtkoj“ visai nebuvo. Jie atsivepa „vestuviū pyragus“, kurie skiriasi nuo „parėtkos pyragū“ tuo, kad yra paprastesni ir jū nebededama atskirai kiekvienam atsivepusiajam ant stalo. Juos padeda kartu su jaunosios tėvū suruođtais valgiais, likusiais nuo „parėtkos“.

Pusryėiai dāpniausiai valgomi paskubomis. Up̄kandus ir išgėrus po keletā stikliniū arbatos (seniau – kaitinto alaus) bei degtinės kiek, dalis vestuvinininkū, daugiausia jaunieji, judresnieji, rengias eiti ā „zakucijā“ (egzakucijā). Ā „zakucijā“ eina nemaþas vestuvinininkū būrys – vyriir moterys. Jie pasiima 2–3 arba beveik visus muzikantus. Prie artimūjū kaimynū, ypaė tū, su kuriais norima gerūj kaimynstėj gyventi, eina kartais ir patys jaunieji. „Zakucininkai“ prie artimūjū eina pėsti, prie tolimūjū vaþiuoja. Prie pirmūjū einama maþdaug iki priedp̄ieėiū (10–11 val. ryte.), prie antrūjū vaþiuoja jau grāpus nuo artimūjū kaimynū. „Zakucininkū“ pareiga yra paraginus ā vestuves pasiimti kviestuosius vestuvinininkus, jei die nustatytu laiku neatvyksta. Stengiamasi visus up̄klupti iš nejušliū (netyėia), kad kas nors nepasislėptū. Jei atsiranda nenorinėiū vyk̄ti, juos išsiveda arba išsivepa be jokio išsikalbinėjimo. Jei kurie nors kaimynai daug nesiprieđina ir atvykusiesiems dar padeda jiems up̄kandp̄iu, gėrimū, tada patys „zakucininkai“ atgal neskuba grāpti: pasivalgo, pageria ir tada vieni vykstantiesiems padeda apsirėnḡti (vyrai – vyrams, moterys – moterims). Kiti tuo tarpu muzikantams grieþiant ūoka, dar kiti, pasinaudodami kilusiu sambrūzdpiu, namiūkiams nematant, pagriebia ir ā anėius, kiđenes, po skvernais sukida, moterys ā ryđius, po kuskomis, vėþimuose paslepia visokius surastus daiktus, pvz., skepetaites, pirđtines, roþanėius, knygutes, rankūluosėius, kođtuvius, peilius, ūakutes, stiklines, kirvius, menturius, sūrio gabalus ir kt. Juos nuvėpus ā vestuves, vienas iškalbingesnėjū „zakucininkū“, traukdamas po vienā iš ryđulio, deda ant stalo, sakydamas jaunajai, o jei jos nėra, tai kitiems vestuvinininkams: „Đtai: skepetaitė – jaunajai galvai apsigaub̄ti, pirđtinės – rankoms apsimauti, roþanėius – poteriams kalbėti, knygos – baþnyėioj melstis, kođtuvis – mazgotėi, peilis – mėsai ėimynai papjaustyti, ūakutė – paduoti, kirvis – mėsai kapoti, o vyrai – međp̄iams kir̄sti, stiklinė – atsigerti, menturis – kođei virti, rankūluostis – jaunajai ađaroms nusiđluostyti ir t. t.“ Jaunoji, tai girdėdama, ne

kartą net apsiwerkia. Bet visus tuos daiktus pagaliau virėjos grąbina jø savininkams.

„Zakucija“ atliekama abiejose pusėse – jaunojo ir jaunosios namuose. Į „zakuciją“ iðvykus, namuose vestuvininkø pasilieka nedaug – tik seniai, suaugusieji ir vaikai, keli muzikantai, kurie, reikalui esant, pagriepia smuikais ar armonikomis, kaip kad būna ir per kitas vestuviø apeigas, kai trúbomis groti muzikantai pavargsta. Namuose likusieji retai kda ðoka ar þaidþia, nes laukia „zakucininkø“, kuriuos parvykstanèius, senu papratimu, patys „zakucijoje“ dalyvavusieji muzikantai, nuo pusiaukelės iðeidami į prieká, namuose marðu priima.

Visiems vestuvininkams sugrãpus, iki pat pietø jaunosios namuose būna didelis sambrúzdís: ðeimininkės, virėjos, pirðlio raginamos, skuba rengti pietus, o iki pietø, kaip esu minėjæs, jos neða ir neða valgius ant stalø beveik nesustodamos; vestuvininkams rūpi ðokiai, þaidimai, kiti pasilinksminimais. Jie þino, kad greit bus pietūs ir jaunøjø iðvedlavimas. Moteriðkos linksmindamos þaidþia „lenciugėlá“. Já ðoka keturias. Muzikantams negriepiant moteriðkos dainuoja:

Ðokit, panos, „lenciugėlá“,
Nepameskit kvartukėliø!
Pastovėkit jús eia trys,
Kol ketvirtoji sugrãð!

Ðokit, panos, kad ir basos!
Eia ne purvai, eia ne rasos!
Pastovėkit jús eia trys,
Kol ketvirtoji sugrãð!

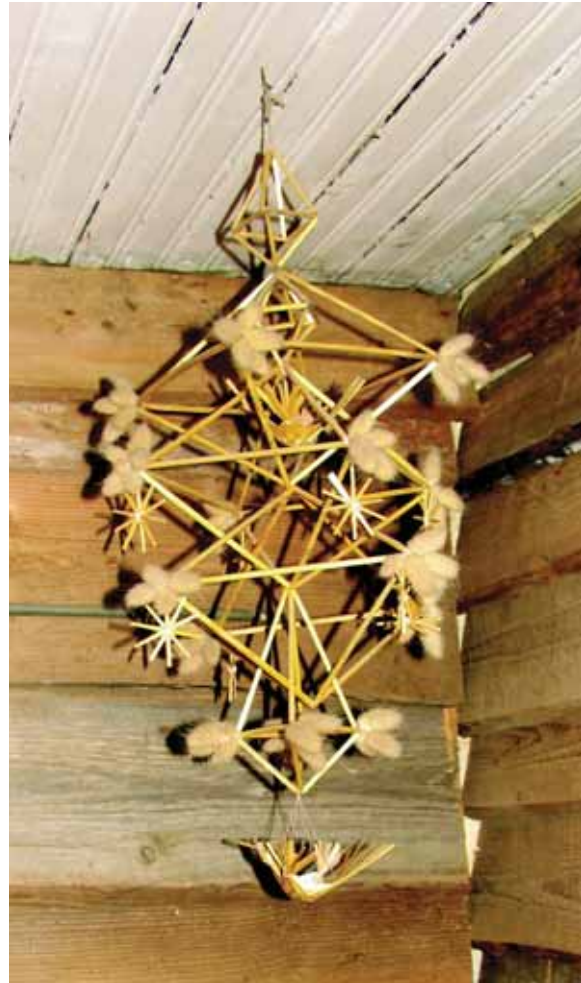
Ðokit, panos, vainikuotos!
Paskui búsit kaip parduotos.
Pastovėkit jús eia trys,
Kol ketvirtoji sugrãð!

Pabaigus dainuoti kiekvienà posmà, muzikantai uþgriepia, o ðokėjos pina „lenciugėlá“: dvi stojas vidury aslos, antros dvi – ðone. Viena, ið vidurio iðėjusi, ima deðine ranka ðone stovinèia o kairiàja – vidurine, ir susikibusios ðoka aplink. Apsisukus keletà kartø, ta, kuri buvo vidury, lieka ðone, o ðoninë – vidury. Dabar stovinèioji vidury ima taip pat uþ rankos kraðtutinæ ir eina aplink, o viena ðoninë ir antra vidurinė ilsis, kol baigs ðokti ðokanèiosios savo eilæ. Taip þaidþiama, kol pavargstama.

Vyrai ir moterys kartu þaidþia „vilko uodegà“. Per ðà þaidimà vestuvininkai dainuoja:

Meðka Andriejus,
Vilkas Baltramiejus,
Ðarka Katruðe,
Varna Onuðe.
Kas tos dainos nemokės,
Vilko uodegà apsulpės. (2 k.)

Baigæ dainuoti ir muzikantams pradėjus griepiti, þaidėjai bėga ið vieno kambario į kità ratu, sudarydami ilgà eilæ, kurios vienam galui sugrãpus į pirmàjà kambará, antrasis galas dar tebėra kelintajame kambaryje. Pradėjus dainuoti antrà kartà, muzika nutilsta, o pradėjus griepiti þaidėjai bėga atvirkðèia kryptimi.

Vidos ir Vinco Stankunø þemaitiðkoje sodyboje (Þiauliø rajonas). Danutės Mukienės nuotrauka

Vieniems besilinksminant kiti į meðpio virðunæ ækelia bet kurios spalvos þalumynais apvainikuotà vėliavėlá. Tuo pagerbiama jaunoji ir visi informuojami, kad jaunoji netrukus apvais tuos namus.

Tai atlikus pradedami pietūs. Jie tà dienà prasideda vėlokai, net po pusdienio. Pietø laikà nustato pagal tai, kaip toli jaunieji bus vedluojami. Jaunasis su jaunàja ir palydovais turi parvaþiuoti sutevus, kai jau uþdegti þiburiai. Tėvai stengiasi savo dukters iðleisti-viø proga parengti kuo geresnius pietus. Pirðlys, kaip ir visada, nesėda prie stalo, bet bruzduluoja apie valganèiuosius, eia jiems patarnaudamas, eia juokus krėsdamas, ar pats save girdamasis, kad tokios puikios vestuvės esanèios jo „padarymėlis“ ir t. t. Vestuvėse tik neapsukriepi ir nesumanūs pirðliai kartu su vestuvininkais valgo, bet jiems neleidþiama sėstis garbingosiose vietose prie stalo. Todėl pirðliai, kurie jauèiasi gerai savo pareigas einà, visada valgo vėliau, kartu su muzikantais. Per ðiuos pietus pirðlys ypaè pagyvėja, nes jam tenka vadovauti iðvedlavimo apeigoms.

(Nukelta á 30 p.)

Vidos ir Vinco Stankūno pėmaitiokje sodyboje (Diaulio rajonas). Danutės Mukienės nuotrauka

(Atkelta iš 29 p.)

Baigdami pietus, vestuvinkai ėtaip dainuoja:

– Oi, tu, dukrele, tu, valiukėle,
Ko tu idėjai nuo motuđelės?
Ar nemylėjo tave tėtuđis,
Ar neėnavojo baltą motuđelė?
– Mylėjo mane ir ėnavojo,
Per ilgus ir palydėjo.
– Oi, dukrele, tu, valiukėle,
O ká ten rasi, pakol paprasí?
Rasi uođvelą nenulenkiámą,
O uođvelės dukrelą neprikalbámą.
Kelsi rytelá neįadinámą,
Kursi ugnelą neraginámą.
Trauksi girneles be poilsėlio.
Niekas tau nebsakys:
Labas ryts, mergele.
Ugnelą kursi, katilėlá kaisi,
Su ádarėlėmis burnelą prausi.
Su ádarėlėmis burnelą prausi,
Á rankovėlá atsiđulostysi.

Vestuvinkai, alų gerdami, taip dainuoja:

Miepelis tarė,
Dirvoj augdamas:
– Ađ esu grúdas
Ir labai drútas.

Apvynys tarė,
Sode augdamas:
– Ađ esu skudrus
Ir labai gudrus.

Mielelė tarė,
Baėkoj būdamas:
– Nieks juodu abu
Prieđ mane vienà!

Alutá idgers,
Apvyná idmes,
O ađ paliksiu
Ant baėkos dugno.

Aluėio nebtėks –
Mieleles idgers.
Ađ susarginsiu
Visus svetelius.

Vėdlavimas
Po pietų rengiamasi jaunosius idleisti.
Skiriami palydovai id jaunosios pusės (jie vadinami pasekėjais), vaėjuojantys kartu su jaunavedėiais á jaunojo pusę. Pasekėjų būtinai turi būti dvigubai tiek, kiek yra atvykusių vėdlių. Jei vėdlių yra trys, tai pasekėjų turi būti deėi. Vėdliams yra prie krútinės prisegamos pailgos rúto kvietkelės: vedusiems – deėinėj pusėj, o nevedusiems – kairėj.

Pasekėjams prisėga tokias pat kvietkelės ir prie savo kepurio, kad juos būtų galima atpaėinti tarp pasekėjų ir idskirti id kitų vestuvinkų. Pasekėjams dabar daug rūpėėio. Jie grambose po kiđenes – ėiuri, kad neupmirđtų pasiimti pistolietų, parako, jie taip pat vainikuoja, bukietuoja savo arklius.

Ká jau bekalbėti apie svoėiá! Ji turi viská susidėti, susitvarkyti, kad, atvaėiavus prie jaunojo, galėtų patiekti tinkamá pietų stalá (maistá pietums sudėda svoėiá, jaunoji ir vainiksegė kartu).

Vėdlavimas tėvams ir jaunajai yra visų liúdniausias laikas. Jaunoji slankioja, daėnai nuo akių ádaras iduostydama. Jaunuo-
menė dainuoja, įaidėia, o jaunosios motina ėtaip uptraukia:

Dukrele mano,
Jaunoji mano,
Oi, ai, ai, nustosi vainikėlio.
Kad to nustosi,
Kitá nupinsiu,
Oi, ai, ai, netėksi sesės rútelio.
Kad ir nupinsiu,
Bet nebneđiosi,
Oi, ai, ai, valelės nebturėsi.

Reiks vėlai gulti,
Reiks anksti kelti,
Oi, ai, ai, deimynėlá budinti,
Kuodelá verpti,
Puodelá kaisti.
Oi, ai, ai, lopėelis linguoti
Ir vyrelis miginti.

Paskum moteriđkos ėtaip updainuoja:

Seniai nekenė manės tėtuđis,
Nė rútelio darpelio.
– Rútelio vietoj ne rugius sėsi,
Nearsi, neakėsi.
Oi, pasigėsi manės, tėtuđi,
Up pirmos savaitėlės,
Kai reiks samdyti,
Kai reiks maldyti
Samdininką mergelą.
Samdininkė – vendrauninkė:
Nedirbs, kaip ađ, darbo.
Per diėnà arė – birėá atarė,
Bėrą įirgá privarė.

Seniai nekenė manės motuđė,
Nė margosios skrynelės.
– Vai, pasigėsi manės, motuđe,
Up pirmos savaitėlės,
Kad tu nebrasi svirne skrynelės,
Seklyėioj auđėjėlės.